

II

(Aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

KOMISJON

KOMISJONI SOOVITUS,

24. august 2006,

kultuurimaterjali digiteerimise, sellele sidusjuurdepääsu tagamise ja selle digitaalse säilitamise kohta

(2006/585/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 211,

ning arvestades järgmist:

- (1) 1. juunil 2005 esitas komisjon algatuse i2010, mille eesmärgiks on optimeerida uute infotehnoloogiate eeliseid majanduskasvu, uute töökohtade loomise ja Euroopa kodanike elukvaliteedi tõstmise nimel. Komisjon on nimetanud algatuse i2010 kõige olulisemaks aspektiks digitaalsete raamatukogude loomise. Komisjon sätestas 30. septembri 2005. aasta teatises "i2010: digitaalsed raamatukogud" ⁽¹⁾ Euroopa kollektiivse mälu digiteerimise, sellele sidusjuurdepääsu tagamise ja selle digitaalse säilitamise strateegia. Kollektiivne mälu hõlmab trükisõna (raamatud, ajakirjad, ajalehed), fotosid, muuseumieksponaate, arhiividokumente ja audiovisuaalseid materjale (edaspidi "kultuurimaterjal").
- (2) Liikmesriikidele tuleks soovitada kõnealust strateegiat kohaldavaid meetmeid, pidades silmas Euroopa kultuuripärandi majandusliku ja kultuurilise potentsiaali optimeerimist Interneti vahendusel.
- (3) Selles kontekstis tuleks toetada raamatukogude, arhiivide ja muuseumide materjalide digiteerimist. Sidusjuurdepääs materjalidele teeb need kõikidele Euroopa kodanikele kättesaadavaks ning võimaldab kasutada neid meelelahutuseks, õpingutes või töös. See annab Euroopa mitmekesisele ja mitmekeelsele kultuuripärandile Internetis selge profiili. Lisaks sellele saab digitaalseid materjale kasutada sellistes majandusharudes nagu turism ja haridus ning samuti edaspidises loometöös.

- (4) Lisaks sellele tõstetakse nõukogu 15.–16. novembri 2004. aasta järeldustes 2005.–2006. aasta kultuurialase tööplaani kohta esile loominguks ja loomingu põhineva tööstuse panust Euroopa majanduskasvu ning vajadust kooskõlastada digiteerimiseks tehtavaid jõupingutusi.

- (5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2005. aasta soovitusel filmipärandi ja sellega seotud tööstustegevuste konkurentsivõime kohta ⁽²⁾ soovitati liikmesriikidel võtta vastu asjakohased meetmed digitaal- ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtmiseks kinematograafiateoste kogumiseks, kataloogimiseks, säilitamiseks ning restaureerimiseks. Kinematograafiateoste osas täiendab käesolev soovitus filmipärandit käsitlevat parlamendi ja nõukogu soovitus mitmes aspektis.

- (6) Digiteerimine on oluline vahend kultuurimaterjalidele juurdepääsu tagamisel. Mõnel juhul on see ainus vahend, millega tagada, et kultuurimaterjalid oleksid kättesaadavad ka järeltulevatele põlvkondadele. Paljudes liikmesriikides on seega tehtud digiteerimist käsitlevaid algatusi, kuid need jõupingutused on hajutatud. Liikmesriikide kooskõlastatud tegevus kultuuripärandi digiteerimiseks muudaks materjalide valiku ühtlasemaks ning aitaks vältida kattuvusi digiteerimisel. See annab ka rohkem kindlustunnet digiteerimistehnoloogiasse investeerivatele äriühingutele. Praegusi ja kavandatavaid digiteerimistegevusi ning digiteerimise koguselisi eesmärke kajastavad ülevaated aitaksid kaasa kõnealuste eesmärkide saavutamisele.

- (7) Eraettevõtteid võib digiteerimisse kaasata digiteerimist toetav erasektor või avaliku ja erasektori partnerlus ning seda tuleks edaspidi soodustada.

⁽¹⁾ KOM(2005) 465 lõplik.

⁽²⁾ ELT L 323, 9.12.2005, lk 57.

- (8) Tänu investeeringutele uude tehnoloogiasse ja võimsatele digiteerimisseadmetele vähenevad digiteerimisele tehtavad kulutused, samal ajal kui kvaliteet jääb samaks või paraneb, seepärast tuleks investeeringute tegemist soovitada.
- (9) Ühine mitmekeelne juurdepääsupunkt võimaldaks Euroopa hajutatud – see tähendab eri organisatsioonide poolt eri kohtades hoitava – digitaalse kultuuripärandi sidusotsingut. Selline juurdepääsupunkt suurendaks kultuuripärandi nähtavust ja rõhutaks ühiseid jooni. Juurdepääsupunkt peaks põhinema olemasolevatel algatustel, nagu Euroopa Raamatukogu (TEL), mille raames Euroopa raamatukogud juba teevad koostööd. See peaks võimaluse korral ühendama kultuurimaterjali õiguste eravaldajaid ja kõiki huvirühmi. Liikmesriikide ja kultuuriasutuste kindlat tahet luua selline juurdepääsupunkt tuleks ergutada.
- (10) Raamatukogudes, arhiivides ja muuseumides hoitavatest materjalidest on ainult osa üldkasutatavad. Need on materjalid, mis ei ole olnud või ei ole enam kaitstud intellektuaalomandi õigusega, samal ajal kui ülejäänud materjal on intellektuaalomandi õigusega kaitstud. Kuna intellektuaalomandi õigus on loometegevuse stimuleerimise peamine vahend, tuleks Euroopa kultuuripärandi digiteerimisel, kättesaadavaks tegemisel ning säilitamisel täielikult arvesse võtta autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi. Selles kontekstis on asjakohased eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ (autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas) ⁽¹⁾ artikli 5 lõike 2 punkt c, lõike 3 punkt n ja lõige 5 ning põhjendus 40. Litsentsimise mehhanismid hõlbustavad valdkondades, mis on seotud omanikuta töödega, see tähendab autoriõigusega töödega, mille omanikke on raske või isegi võimatu leida, ning töödega, mille tiraaž on lõppenud või mida enam ei levitata (audiovisuaalsed teosed), õiguste saamist ja sellest tulenevalt digiteerimist ning sidusjuurdepääsu. Seepärast tuleks selliste mehhanismide kasutamist soodustada tihedas koostöös õiguste valdajatega.
- (11) Riiklike õigusaktide sätted võivad takistada üldkasutatavate tööde kasutamist, nõudes näiteks haldusakti iga kord, kui tööd reprodutseeritakse. Kõik sellised takistused tuleb kindlaks teha ning võtta meetmeid nende kõrvaldamiseks.
- (12) Nõukogu 25. juuni 2002. aasta resolutsioonis C/162/02 (ühismälu säilitamine tulevikuks – digitaalse infosisu säilitamine järeltulevatele põlvkondadele ⁽²⁾) soovitatakse eesmärgi ja meetmeid digitaalse infosisu säilitamiseks järeltulevatele põlvkondadele. Praegu pole liikmesriikidel siiski selget ja kõikehõlmavat poliitikat digitaalse infosisu säilitamiseks. Sellise poliitika puudumine ohustab digitaalsete materjalide püsimist ning võib põhjustada digitaalkujul loodud materjalide kaotsiminekut. Tõhusate digitaalse säilitamise vahendite väljatöötamisel on kaugeleulatuv mõju mitte üksnes materjalide säilitamisele avalikes asutustes, vaid ka igas organisatsioonis, mis on kohustatud või mis soovib digitaalseid materjale säilitada.
- (13) Mitu liikmesriiki on kehtestanud või kavatsevad kehtestada juriidilised kohustused, millega nõutakse, et digitaalse materjali tootjad annaksid materjalist ühe või mitu koopiat volitatud deponeerimisasutusele. Liikmesriikide vaheline tõhus koostöö on vajalik, et vältida suuri erinevusi digitaalse materjali deponeerimist reguleerivates eeskirjades, ning sellist koostööd tuleks soodustada.
- (14) Veebiarhiveerimine (*web-harvesting*) on uus meetod Internetist materjali kogumiseks säilitamise eesmärgil. Sellega tegelevad volitatud asutused, kes selle asemel, et oodata materjalide deponeerimist, koguvad neid aktiivselt, vähendades nii digitaalsete materjalide tootjate halduskulusid, ning seepärast tuleks see riiklikus õiguses ette näha,

SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL:

Digiteerimine ja sidusjuurdepääs

1. koguda teavet raamatute, ajakirjade, ajalehtede, fotode, muuseumieksponaatide, arhiividokumentide, audiovisuaalsete materjalide (edaspidi "kultuurimaterjal") käimasoleva ja kavandatava digiteerimise kohta ning koostada sellise digiteerimise kohta ülevaated, et vältida jõupingutuste kattumist ning soodustada koostööd ja sünergiaid Euroopa tasandil;
2. töötada välja arhiivides, raamatukogudes ja muuseumides olevate analoogkujul materjalide digiteerimise koguselised eesmärgid, näidates ära Euroopa digitaalsesse raamatukokku lisanduva digiteeritud materjali eeldatava kasvu ning ametiasutuste eraldatud eelarvevahendid;
3. soodustada kultuuriasutuste ja erasektori vahelisi partnerlusuhteid, et luua uusi võimalusi kultuurimaterjalide digiteerimise rahastamiseks;
4. rajada ja pidada üleval suuri digiteerimisseadmeid Euroopa digiteerimise oskuskeskuste osana või nendega tihedas koostöös;

⁽¹⁾ EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10.

⁽²⁾ EÜT C 162, 6.7.2002, lk 4.

5. edendada Euroopa digitaalset raamatukogu mitmekeelse ühise juurdepääsupunktina hajutatud, see tähendab eri organisatsioonide poolt eri kohtades hoitavale Euroopa digitaalsele kultuuripärandile:
- innustades kultuuriasutusi ja kirjastajaid ning teisi õiguste valdajaid tegema oma digiteeritud materjalid kättesaadavaks Euroopa digitaalse raamatukogu otsingusüsteemis,
  - tagades, et kultuuriasutused ja, kui see on asjakohane, eraettevõtted kohaldaksid ühtseid digiteerimisstandardeid, et saavutada Euroopas digiteeritud materjalide koostalitlusvõime ning hõlbustada keeltevahelist ristotsingut;
6. parandada kultuurimaterjali digiteerimise ja sellele sidusjuurdepääsu tingimusi:
- luues pärast huvitatud isikutega konsulteerimist mehhanismid, mis hõlbustavad omanikuta tööde kasutamist,
  - luues pärast huvitatud isikutega konsulteerimist vabatahtlikud mehhanismid, mis hõlbustavad nende tööde kasutamist, mille tiraaž on lõppenud või mida enam ei levitata, ning soodustades nende mehhanismide kasutamist,
  - soodustades teadaolevate omanikuta tööde ja üldkasutatavate tööde loetelude kättesaadavust,
  - tehes kindlaks riiklike õigusaktide sätted, mis võivad takistada sidusjuurdepääsu kultuurimaterjalidele ja nende hilisemat kasutamist, ning võttes meetmeid nende kõrvaldamiseks;
- a) milles kirjeldatakse organisatsioonilist lahendust, näidates ära osaliste ülesanded ja kohustused ning eraldatud ressursid,
- b) mis sisaldab konkreetseid tegevuskavasid, milles tuuakse välja eesmärgid ja ajakava konkreetsete eesmärkide saavutamiseks;
8. vahetada üksteisega teavet strateegia ja tegevuskavade kohta;
9. sätestada riiklikes õigusaktides meetmed, millega võimaldatakse avalikel asutustel digitaalseid kultuurimaterjale säilitamise eesmärgil kopeerida ja mujale viia, võttes täielikult arvesse intellektuaalomandi õigusi käsitlevaid ühenduse ja rahvusvahelisi õigusakte;
10. algselt digitaalkujul loodud materjalide deponeerimise poliitika ja menetluse loomisel võtta deponeerimiskorralduse suurte erinevuste vältimiseks arvesse arenguid teistes liikmesriikides;
11. sätestada oma õigusaktides meetmed veebisisu säilitamiseks volitatud asutuste poolt, kasutades Internetist materjalide kogumiseks selliseid meetodeid nagu veebiarhiveerimine (*web-harvesting*), võttes täielikult arvesse intellektuaalomandi õigust käsitlevaid ühenduse ja rahvusvahelisi õigusakte;

Käesoleva soovitusel järelmeetmed

12. teavitada komisjoni käesoleva soovitusel põhjal võetud meetmetest 18 kuud pärast käesoleva soovitusel avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* ja seejärel iga kahe aasta järel.

Brüssel, 24. august 2006

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Viviane REDING

Digitaalne säilitamine

7. võttes täielikult arvesse autoriõigust, luua digitaalsete materjalide pikaajalise säilitamise ja nende juurdepääsu tagamise riiklik strateegia: